MAGYAR KÜLÜGYI INTÉZET

MKIElemzés

Szűk keresztmetszet – Délkelet-Ázsia energiadilemmái

GORECZKY PÉTER
SALÁT GERGELY

MKIElemzés

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:
© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Kiadó székhelye:
1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Felelős kiadó:
dr. Feledy Botond, vezérigazgató

Felelős szerkesztő:
Dr. Rácz András,
kutatási és tudományos ügyekért felelős vezérigazgató-helyettes

Szerző(k):
Goreczky Péter
Salát Gergely

Lektorálta:
Vass Ágnes

ISSN 2063-9244
https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2026.25

KE-2026/25

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az Intézet weboldalán.

A borítókép forrása: Anadolu via Getty Images / Matt Hunt

2026. október 14.

Goreczky Péter, vezető kutató, MKI
Salát Gergely, vezető kutató, MKI

Szűk keresztmetszet – Délkelet-Ázsia energiadilemmái

Október 7-én Manilában ülésezett az ASEAN-országok energiaügyi minisztereinek 44. találkozója, másnap pedig a partnerországokkal is egyeztettek. Ez volt az első rendes ülésük azóta, hogy az iráni háború nyomán lezárult a Hormuzi-szoros, ugyanakkor a válság miatt áprilisban már tartottak egy rendkívüli online egyeztetést. A találkozó jelentőségét a régió közel-keleti olajfüggősége és az abból eredő problémák adták. Áttörés nem született: a regionális villamosenergia-hálózat, a közös olajkészlet és a kőolaj-biztonsági megállapodás ügyében a miniszterek inkább a meglévő folyamatokat vitték tovább. A válság átrendezi a térség energiapolitikáját, a kiút pedig nagyrészt a kínai technológia és hálózatok nagyobb mértékű igénybevétele, ami viszont új függőséget teremthet. A régió dilemmái Európa számára is ismerősek, a két térség ráadásul ugyanazokért az LNG-rakományokért versenyez.

Felszínre került kitettség

Az ASEAN-régió a világ egyik leggyorsabban fejlődő gazdasági térsége, ennek megfelelően a térség energiaigénye is látványosan növekszik. A Nemzetközi Energiaügynökség (IEA) előrejelzése szerint 2035-ig a globális energiaszükséglet növekedésének közel 20%-át Délkelet-Ázsia fogja adni.[1] A térség jelentős energiahordozó-forrásokkal rendelkezik, a készletek azonban egyenetlenül oszlanak meg az

1 International Energy Agency, *Southeast Asia Energy Outlook 2026* (Párizs: IEA, 2026), https://iea.blob.core.windows.net/assets/b99d4ce3-3ed4-4d82-b274-bbedd46146b8/SoutheastAsiaEnergyOutlook2026.pdf.

ASEAN-tagországok között: Szingapúr kőolaj- és gázellátása például gyakorlatilag teljes mértékben a behozataltól függ. Az iráni háború kirobbanása előtt Délkelet-Ázsia kőolajimportjának mintegy 60%-a, földgázimportjának pedig körülbelül egyharmada a Közel-Keletről érkezett. A Fülöp-szigetek nyersolajimportjának 2024-ben 96%-a, Vietnámének 86%-a volt közel-keleti eredetű; Malajzia és Thaiföld esetében ez az arány 50% fölött, Szingapúrnál 48% volt. A földgáz esetében ugyanakkor a térség jelentős mértékben önellátó.[2]

A közel-keleti konfliktus tavaszi eszkalálódása látványosan rámutatott Délkelet-Ázsia energiaellátásának sebezhetőségére. Az IEA szerint a Hormuzi-szoros lezárása a globális olajpiac történetének legnagyobb ellátási zavarát idézte elő.[3] A Hormuzi-szoroson áthaladó olajexport jelentős részét nem lehetett rövid idő alatt alternatív útvonalakra átterelni, így a szoroson való áthaladás lehetetlenné, illetve kockázatossá válása többdimenziós válsághoz vezetett Délkelet-Ázsiában. A krízis érintette az energiaellátást, az árkorlátozások és az üzemanyag-támogatások megterhelték az állami költségvetéseket, az energiaárak emelkedése pedig a háztartások mindennapi kiadásait is megnövelte, ami társadalmi feszültségek forrásává válhat. A Fülöp-szigetek március 24-én a régióban elsőként hirdetett nemzeti energia-vészhelyzetet, a benzin ára ott 76%-kal emelkedett, Malajzia üzemanyag-támogatásainak várható költsége pedig a tervezett összeg csaknem háromszorosára, 10,1 milliárd dollárra nőtt.[4]

Az azonnali válságkezelő intézkedések mellett minden korábbinál aktuálisabbá vált a kérdés, hogy a régió miként kezelje az iráni háború által felszínre hozott, strukturális eredetű energiabiztonsági

2 IEA, *Southeast Asia Energy Outlook 2026*, 4., 9., 114.

3 International Energy Agency, „The Middle East and Global Energy Markets", IEA, hozzáférés: 2026. október 8., https://www.iea.org/topics/the-middle-east-and-global-energy-markets.

4 Chen Heyi, „The Strait Test: How the Hormuz Crisis Reframed China's Energy Offer for SE Asia", *The China-Global South Project*, 2026. április 7., https://chinaglobalsouth.com/analysis/china-energy-infrastructure-southeast-asia-hormuz-crisis/; Ellie Aben, „ASEAN energy chiefs meet on fuel security as Iran war widens", *Arab News*, 2026. október 7., https://www.arabnews.pk/world/asean-energy-chiefs-meet-on-fuel-security-as-iran-war-widens-3003492.

kockázatokat. A kérdés annál is sürgetőbb, mert a válság nem ért véget: szeptember óta ismét szaporodnak a hajók elleni támadások, az olaj hordónkénti ára pedig újra 100 dollár fölött jár.[5]

A legkézenfekvőbbnek tűnő válasz, vagyis a fosszilisenergia-importtól való függőség csökkentése önmagában nem feltétlenül jelenti a külső függőségek megszűnését. Az energiaátmenet ugyanis új ellátási láncokat, technológiai szükségleteket és infrastruktúrákat hoz létre, illetve növeli a kritikus ásványi anyagok iránti keresletet, ami szintén koncentrált külső függőségeket eredményezhet – Délkelet-Ázsia esetében mindenekelőtt Kínától. Az importdiverzifikáció lehetőségeinek feltérképezésén túl ezért az ASEAN-országoknak szembe kell nézniük olyan dilemmákkal is, amelyek az európai döntéshozók számára is ismerősek lehetnek az ukrajnai háború kitörése óta eltelt időszakból.

Energiadilemmák

A közel-keleti konfliktus érzékelhetővé tette az ellátásbiztonság és az energiaátmenet közti feszültséget. Jelenleg a régió villamosenergia-termelésének körülbelül felét a szén biztosítja, márpedig ebből a nyersanyagból – főként Indonéziának köszönhetően – a térség többet termel, mint amennyit fogyaszt, vagyis alkalmas lenne az energiahordozó-importnak való kitettség csökkentésére. Ugyanakkor hosszú távon a szén használata fokozza a légszennyezést és veszélyezteti a klímacélok teljesítését. A régió nyolc országa rendelkezik a gazdaság egészére kiterjedő nettó zéró kibocsátási céllal. Az IEA jelenlegi szakpolitikákkal számoló forgatókönyve (STEPS) szerint a térség megújulóenergia-kapacitása egy évtized alatt közel háromszorosára nőhet, a tiszta energiaforrások részaránya a teljes

5 Aben, „ASEAN energy chiefs meet”.

energiamixben azonban 2035-ben is csak mintegy 25% lesz.[6] A biztonsági fordulat rövid távon a szénnek és a földgáznak kedvez: a most elfogadott manilai nyilatkozatok elismerik a szén szerepét több tagállam energiamixében, és az LNG „nélkülözhetetlen szerepét" hangsúlyozzák.[7]

Az ellátásbiztonság szempontjából jelentős potenciál rejlik az atomenergiában, és a most meghozott döntések ezen a téren évtizedekre befolyásolhatják az egyes országok geopolitikai orientációját. A régióban jelenleg nincs működő atomerőmű, így a délkelet-ázsiai országoknak nem pusztán azt kell eldönteniük, hogy alkalmaznak-e atomenergiát, hanem azt is, hogy honnan szerzik be a reaktortechnológiát. Vietnám például már elkötelezte magát az Oroszországgal való együttműködés mellett.[8] Az atomenergia kiaknázásához összetett ellátási láncra van szükség, ezért mindez nem pusztán nemzeti, hanem regionális szintű kérdésként is jelentkezik az ASEAN számára. Ha minden ország különböző reaktort, beszállítót és szabályozási rendszert választ, jelentősen szűkül a közös ellátási láncok, a képzési és szabályozási együttműködés, illetve a méretgazdaságosság kihasználásának lehetősége. Ugyanakkor a beszállítók diverzifikálása és bizonyos hazai kapacitások kiépítése nélkül nő az egyetlen államtól való, hosszú távú függés kockázata.

Az atomenergiával kapcsolatban felmerülő kérdések rámutatnak arra a tágabb kontextusban is érvényes dilemmára, hogy a strukturális eredetű energiabiztonsági kockázatok kezelésében mikor érdemes

6 IEA, *Southeast Asia Energy Outlook 2026*, 47.; International Energy Agency, „Strait of Hormuz Crisis Reinforces Need for Southeast Asia to Tackle Major Energy Vulnerabilities", sajtóközlemény, 2026. június 16., https://www.iea.org/news/strait-of-hormuz-crisis-reinforces-need-for-southeast-asia-to-tackle-major-energy-vulnerabilities.

7 ASEAN, „Joint Media Statement of the Forty-Fourth ASEAN Ministers on Energy Meeting (44th AMEM)", Pasay City, 2026. október 7., 16. bek., https://asean.org/wp-content/uploads/2026/10/Adopted-Joint-Media-Statement-of-the-44th-AMEM.pdf; ASEAN, „Joint Media Statement of the Twenty-Third ASEAN Ministers on Energy Meeting Plus Three (China, Japan and the Republic of Korea) (23rd AMEM+3)", Pasay City, 2026. október 8., 11. bek., https://asean.org/wp-content/uploads/2026/10/Adopted-Joint-Media-Statement-of-the-23rd-AMEM3.pdf.

8 Quang Minh, „Viet Nam, Russia sign Agreement on construction of first nuclear power plant", *Socialist Republic of Vietnam Government News*, 2026. március 23., https://en.baochinhphu.vn/viet-nam-russia-sign-agreement-on-construction-of-first-nuclear-power-plant-111260323215742702.htm.

nemzeti szintű és mikor regionálisan összehangolt stratégiában gondolkodni. Az ASEAN esetében a válságra adott tagállami szintű válasz elsősorban a beszerzési források diverzifikálásában jelenik meg: a közel-keleti konfliktus kitörése óta főként az USA, több afrikai ország és Brazília lépett elő alternatív kőolaj- és kőolajtermék-beszállítóként.[9] Ez ugyanakkor nem jelent az Európában zajlóhoz hasonló, stratégiai és teljes leválást az eddigi elsődleges beszerzési forrásról: az ASEAN-országok új kőolaj-beszállítói kapcsolatai egyelőre inkább a válsághelyzet azonnali kezelésének részeként értelmezhetők. Az új beszállítók között ráadásul ott van Oroszország is: a Fülöp-szigetek – miután Washington a hiány enyhítésére ideiglenesen lazított a szankciókon – tavasszal megkezdte az orosz olaj importját, Malajzia, Indonézia és Vietnám pedig hosszú távú szállítási megállapodásokról tárgyal.[10]

A regionális válasz lényege, hogy nem feltétlenül szükséges minden országnak önmagában teljes energia-önellátásra törekednie, amennyiben a regionális integráció és az összekapcsolt energiapiacok megfelelően működnek. Ennek a koncepciónak az egyik legfontosabb eleme az ASEAN Power Grid (APG). A közel három évtizede indított program célja Délkelet-Ázsia villamosenergia-hálózatainak összekapcsolása és a határokon átnyúló villamosenergia-kereskedelem lehetővé tétele, amelynek legnehezebben teljesíthető feltétele a nemzeti energiapolitikák, szabályozási rendszerek és piacok összehangolása. Az eredmények szerények: a 18 kiemelt összeköttetési projektből eddig kilenc valósult meg.[11]

9 Az USA és az afrikai országok szerepéről: „Japan Backs Oil Diversification in Southeast Asia", *Adnkronos* (Jiji Press), 2026. május 26., https://english.adnkronos.com/2026/05/26/japan-backs-oil-diversification-in-southeast-asia/. Brazíliára vonatkozóan: Jeslyn Lerh, „Southeast Asia's robust Brazilian fuel oil imports ease war-fuelled supply concerns", *Reuters*, 2026. április 1., https://www.reuters.com/business/energy/southeast-asias-robust-brazilian-fuel-oil-imports-ease-war-fuelled-supply-2026-04-01/.

10 „Philippines seeks US nod to buy more Russian oil", *The Standard*, 2026. április 14., https://thestandard.ke/business/amp/world/article/2001545311/philippines-seeks-us-nod-to-buy-more-russian-oil; „Japan Backs Oil Diversification"; Sreeparna Banerjee és Abhishek Sharma, „The Middle East Crisis and Southeast Asia's Energy Vulnerability", *Observer Research Foundation*, 2026. április 29., https://www.orfonline.org/expert-speak/the-middle-east-crisis-and-southeast-asia-s-energy-vulnerability.

11 John Power, „Southeast Asia's energy chiefs meet against backdrop of Iran war", *Al Jazeera*, 2026. október 6., https://www.aljazeera.com/economy/2026/10/6/southeast-asias-energy-chiefs-meet-against-backdrop-of-iran-war.

A közel-keleti válság újból előtérbe helyezte azt a szintén már évtizedek óta létező elképzelést is, hogy az ASEAN-országok közös stratégiai olajkészletet alakítsanak ki. Ennek megvalósítását eddig a magas költségek, az eltérő nemzeti adottságok, a bizalomhiány és a potyautas-probléma akadályozta meg.[12] Az ASEAN és Kelet-Ázsia Gazdaságkutató Intézete (ERIA) áprilisi szakpolitikai javaslata szerint egyetlen modell sem elegendő: a nemzeti stratégiai készletek és a vállalati készlettartási kötelezettségek mellett közös regionális készletekre, a köz- és magánszféra együttműködésére, valamint olyan megállapodásokra is szükség van, amelyek révén egy ország szerződésben lekötheti más szereplők – akár külföldön tárolt – kereskedelmi készleteit egy esetleges válsághelyzet esetére.[13] Az ERIA részletes tanulmánya novemberre készül el.[14] A meglévő keret, az ASEAN kőolajbiztonsági megállapodása (APSA) önkéntes, és a múltban alig aktiválták; az egykor olajexportőr tagállamok – mindenekelőtt Indonézia – ma maguk is nettó importőrök, így kevés a megosztható többletük.[15]

Friss fejlemények

Az ASEAN energiaügyi minisztereinek október 7-i manilai találkozóján alapvetően az eddig részletezett kihívásokra adott válaszok kidolgozása zajlott. Másnap az ASEAN+3 (Kína, Japán, Dél-Korea) és

12 Mia Pei, „ASEAN's energy resilience ambitions face implementation tests amid Hormuz disruption", *S&P Global Energy*, 2026. július 13., https://www.spglobal.com/energy/en/news-research/latest-news/crude-oil/071326-aseans-energy-resilience-ambitions-face-implementation-tests-amid-hormuz-disruption; Elbinsar Purba, „ASEAN Oil Stockpile Ambition: Destined for the Same Old Fate?", *Fulcrum* (ISEAS – Yusof Ishak Institute), 2026. július 17., https://fulcrum.sg/article/commentaries/asean-oil-stockpile-ambition-destined-for-the-same-old-fate/.

13 Economic Research Institute for ASEAN and East Asia, „From President Marcos' Call to Action: Strengthening Oil and Gas Stockpiling Systems in ASEAN", ERIA Policy Brief No. 2026-1 (Jakarta: ERIA, 2026. április), 1., 3–4., https://www.eria.org/uploads/from-president-marcos--call-to-action.pdf.

14 Vivienne Angeles, „ASEAN mulls regional oil stockpile amid supply risks", *Daily Tribune*, 2026. szeptember 7., https://tribune.net.ph/2026/09/07/asean-mulls-regional-oil-stockpile-amid-supply-risks.

15 Pei, „ASEAN's energy resilience ambitions".

a Kelet-ázsiai Csúcstalálkozó (EAS) partnereivel is egyeztettek.[16] Értelemszerűen a fórum nem hozott azonnali és átfogó megoldást a közel-keleti importfüggőség kérdésében, és nem született áttörés a közös olajkészletezési stratégia terén sem. A miniszteri nyilatkozat csupán tudomásul veszi az IEA-val és az ERIA-val a készletezésről folytatott egyeztetéseket, a 2025-ben megújított APSA pedig még mindig nem lépett hatályba, mert a tagállamok egy része nem zárta le a ratifikációt – pedig ezt a miniszterek már az április 27-i rendkívüli online ülésen sürgették.[17] Beszédes, hogy a Hormuzi-szorost sem az ASEAN-, sem az ASEAN+3-nyilatkozat nem nevezi meg, utóbbi csak „változó geopolitikai fejleményekről" beszél – ez illik az ASEAN óvatos, egyik nagyhatalmat sem elidegenítő gyakorlatához.[18]

Ugyanakkor még inkább körvonalazódni látszik, hogy energiabiztonságát az ASEAN hosszabb távon a diverzifikációval, a fosszilis importfüggőség mérséklésével, a regionális villamosenergia-integrációval és az energiaátmenet felgyorsításával kívánja javítani. A feladat nagyságát jelzi, hogy 2024-ben a megújulók a primerenergia-ellátás 14,1%-át adták, ám 2030-ra már 30%-ot tűztek ki célként. A kilencedik ASEAN-energiakitekintés (AEO9) alapforgatókönyve szerint a térség végsőenergia-fogyasztása 2060-ra több mint négyszeresére nőhet, a legambiciózusabb, összehangolt átmeneti forgatókönyv (ACTS) pedig évi mintegy 405 milliárd dolláros beruházással számol.[19] Ebben a forgatókönyvben az ASEAN Power Grid kapacitása mintegy hússzorosára bővül, a regionális tenger alatti villamosenergia-hálózat

16 ASEAN, „23rd AMEM+3", 1. bek.; ASEAN, „Joint Media Statement of the Twentieth East Asia Summit Energy Ministers' Meeting (20th EAS EMM)", Metro Manila, 2026. október 8., https://asean.org/joint-media-statement-of-the-twentieth-east-asia-summit-energy-ministers-meeting-20th-eas-emm.

17 ASEAN, „44th AMEM", 12–13. bek.; ASEAN, „Joint Statement of the Special ASEAN Ministers on Energy Meeting (AMEM) on the Latest Situation in the Middle East", virtuális ülés, 2026. április 27., 5. bek., https://asean.org/wp-content/uploads/2026/04/Adopted-Joint-Statement-of-the-Special-ASEAN-Ministers-on-Energy-Meeting-AMEM-on-the-Latest-Situation-in-the-Middle-East-1.pdf; Purba, „ASEAN Oil Stockpile Ambition".

18 ASEAN, „44th AMEM", 11. bek.; ASEAN, „23rd AMEM+3", 2. bek.

19 ASEAN, „44th AMEM", 4., 18. bek.; ASEAN Centre for Energy, *The 9th ASEAN Energy Outlook* (Jakarta: ACE, 2026), https://storage.googleapis.com/aceweb-bucket-261225/pdf/publication/9th%20ASEAN%20Energy%20Outlook_E3yClro73XUwmLjuhPFQsR2vOZmKzQGl7A1xknm6.pdf.

jogi és szabályozási keretének kialakítása pedig prioritást kap.[20] Ezzel párhuzamosan növekszik a megújuló energiaforrások és az energiatárolás szerepe.

A gyakorlatban a miniszterek a hálózatfejlesztés előfeltételein dolgoztak: a tenger alatti kábelek szabályozási irányelveiben „jelentős előrelépést" könyveltek el, az egyeztetéseket pedig a 2027-es szingapúri elnökség alatt kívánják felgyorsítani.[21] Beszédes az is, hogy a miniszterek üdvözölték egy önálló ASEAN–Kína energiaügyi miniszteri párbeszéd létrehozását; az Egyesült Államokkal már ötödször egyeztettek hasonló formában.[22]

Kína: a lehetséges kiút?

Kína kettős szerepet játszik a hormuzi válságban. A válság Kínára gyakorolt hatását mérsékelte, hogy 2026 közepén mintegy 1,5 milliárd hordónyi állami és kereskedelmi nyersolajkészlettel, valamint közel 2,5 terawattnyi megújulóenergia-kapacitással rendelkezett.[23] A délkelet-ázsiai szomszédok legégetőbb gondján, az olaj- és LNG-hiányon azonban nem tud segíteni: maga is a világ legnagyobb olajimportőre, két nagy hajózási vállalata pedig – augusztus közepi hírek szerint – július vége óta távol tartja tankereit a szorostól.[24]

Ahol viszont Kína megkerülhetetlen, az a válságból kivezető út. A Fülöp-szigetek 2026 első negyedévében Kína második legnagyobb napelem-exportpiacává vált, egy év alatt megháromszorozva behozatalát; január és április között több mint 4000 megawattnyi kínai napelem érkezett az országba – ennél többet csak Hollandia

20 ACE, *The 9th ASEAN Energy Outlook*; a tenger alatti kábelek szabályozási keretéről: ASEAN, „44th AMEM", 7. bek.

21 ASEAN, „44th AMEM", 6–7. bek.

22 ASEAN, „44th AMEM", 22–23. bek.

23 Chen, „The Strait Test"; Salát Gergely, „Olajozott gépezet – kínai olajmanőverek a hormuzi válság árnyékában", *Magyar Külügyi Intézet*, 2026. szeptember 18., https://hiia.hu/olajozott-gepezet-kinai-olajmanoverek-a-hormuzi-valsag-arnyekaban/; Zhang Yi 张翼, „Shang bannian kezaisheng nengyuan fadian zhuangji zhan dianli zong zhuangji 60.7%" [上半年可再生能源发电装机占电力总装机60.7%], *Guangming Ribao*, 2026. augusztus 18., 4., https://m.gmw.cn/2026-08/18/content_38949112.htm.

24 „Hormuz traffic slows as uncertainty over waterway persists", *Chronicle.lu* (Reuters), 2026. augusztus 19., https://chronicle.lu/category/international/62944-hormuz-traffic-slows-as-uncertainty-over-waterway-persists.

vásárolt.[25] Kína áramexportja az ASEAN-országokba 2026 első felében 42,9%-kal, 2,39 milliárd kilowattórára nőtt, ami – szerény mértékben – a hormuzi sokkot is tompította.[26]

A válság a kínai infrastruktúra vonzerejét is növelte. Chen Heyi elemzése szerint Laosz, amelynek áramtermelésében meghatározók a jelentős részben kínai finanszírozású vízerőművek, s amely nemzeti átviteli hálózatát 25 évre a China Southern Power Gridnek adta koncesszióba, alig érezte meg a sokkot. A Fülöp-szigeteken ezzel szemben a kínai State Grid ugyan 40%-os részesedéssel bír az országos hálózatüzemeltetőben, ám a kínai befektetőket szuverenitásvédelmi okokból távol tartották az áramtermeléstől – így amikor a szoros bezárult, Chen megfogalmazásával élve „a hálózatnak nem volt mit szállítania". A laoszi modellnek megvan az ára, a válság azonban – Chen szavaival – a kínai ajánlat visszautasításának árát is megemelte.[27]

Manilában Kína nem látványos ígéretekkel, hanem a szabályalkotás szintjén jelent meg. Az ASEAN+3 nyilatkozata szerint az ASEAN–Kína Tisztaenergia-együttműködési Központ (ACCECC) keretében irányelvek születnek a tengeri szélerőművek telepítéséről és hálózati csatlakoztatásáról, közös tanulmány készül a határokon átnyúló áramkereskedelem és a megújulóenergia-tanúsítványok keretrendszeréről, az atomenergia terén pedig szabványügyi együttműködés indul.[28] Ezek technikai részletnek tűnnek, valójában azonban arról szólnak, hogy milyen normákra épül majd a regionális hálózat – és így arról is, hogy kinek a berendezései illeszkednek bele.

Az energiaválság a legérzékenyebb kérdésekben is pragmatizmusra ösztönöz: a dél-kínai-tengeri összetűzések ellenére Marcos elnök augusztusban „haladásról" számolt be a Kínával közös olaj- és

25 IEA, „Strait of Hormuz Crisis Reinforces Need"; Haley Zaremba, „How the Hormuz Crisis Turned Southeast Asia Into a Solar Powerhouse", *OilPrice.com*, 2026. június 29., https://oilprice.com/Alternative-Energy/Solar-Energy/How-the-Hormuz-Crisis-Turned-Southeast-Asia-Into-a-Solar-Powerhouse.html.

26 Sylvia Ma, „China's power exports to Asean surge 40% in first half of 2026 amid Hormuz tensions", *South China Morning Post*, 2026. július 14., https://www.scmp.com/economy/global-economy/article/3360517/chinas-power-exports-asean-surge-40-first-half-2026-amid-hormuz-tensions.

27 Chen, „The Strait Test".

28 ASEAN, „23rd AMEM+3", 19–20. bek.

gázkutatásról folyó tárgyalások kapcsán.[29] A versenytársak sem tétlenek. Japán a mintegy 10 milliárd dolláros POWERR Asia kerettel a finanszírozást adja, az Egyesült Államok LNG-t és energetikai üzleteket kínál (márciusban 56 milliárd dollárnyi megállapodás született amerikai cégek és – főként japán és dél-koreai – ázsiai partnerek között), Oroszország pedig olajat és reaktorokat.[30] A mérleg vegyes, de egy irányba billen: a kiút hardvere kínai, és Peking a szabványok alakításában is egyre nagyobb szerepre törekszik.

Tanulságok Európának

Délkelet-Ázsia és Európa ugyanazt a válságot éli meg, csak földrajzilag ellenkező oldalról. Az ICIS elemzői szerint míg az ukrajnai háború európai, az iráni háború globális energiaválságot okozott,[31] és ez utóbbi újra kiélezte a két térség versenyét. Katar az ősz folyamán is vis maiorra hivatkozva tartja vissza az európai és ázsiai piacokra szánt LNG-szállítmányokat, az uniós gáztárolók szeptember elején csak mintegy kétharmadig voltak töltve, a holland TTF-ár pedig három és fél éves csúcsra, 76,7 euró/MWh-ra emelkedett. 2022-ben Európa rendre túllicitálta az ázsiai vevőket a rugalmas LNG-rakományokért – egy hideg télen ez megismétlődhet, ezúttal a tavaszi ártámogatásoktól már megterhelt délkelet-ázsiai importőrökkel szemben.[32]

29 „Marcos sees progress in China energy exploration talks", *The Star* (AFP), 2026. augusztus 14., https://www.thestar.com.my/aseanplus/aseanplus-news/2026/08/14/marcos-sees-progress-in-china-energy-exploration-talks.

30 „Japan Backs Oil Diversification"; Irina Slav, „U.S. locks in $56 billion of Asian energy deals amid Gulf disruptions", *Oil and Gas 360* (OilPrice.com), 2026. március 18., https://www.oilandgas360.com/u-s-locks-in-56-billion-of-asian-energy-deals-amid-gulf-disruptions/.

31 „ICIS OUTLOOK: What to expect from European energy markets in H2 2026: 10 key questions", *Hellenic Shipping News* (ICIS), hozzáférés: 2026. október 8., https://www.hellenicshippingnews.com/?p=1137301.

32 „European gas prices hit 3.5-year high as Hormuz disruptions persist", *Yeni Şafak*, 2026. szeptember 9., https://en.yenisafak.com/economy/european-gas-hits-35-year-high-amid-hormuz-crisis-3722944; Lisa Basquel, „How the Iran war could trigger a European energy crisis", *Atlantic Council*, 2026. március 17., https://www.atlanticcouncil.org/dispatches/how-the-iran-war-could-trigger-a-european-energy-crisis/.

Az első tanulság a függőség szerkezetére vonatkozik. Délkelet-Ázsia most azt éli át, amit Európa 2022-ben, és olyan eszközöket próbál kiépíteni, amelyek az EU-ban már léteznek. Az uniós tagállamoknak a 2009/119/EK irányelv írja elő, hogy legalább 90 napi nettó importnak vagy 61 napi belföldi fogyasztásnak – a kettő közül a nagyobbnak – megfelelő kőolaj- és kőolajtermék-készletet tartsanak.[33] Az ERIA által javasolt elemek egyike, más szereplők kereskedelmi készleteinek szerződéses lekötése, lényegében az uniós gyakorlatban is alkalmazott „ticket"-rendszer megfelelője.[34] A különbség a kikényszeríthetőségben van: Laurence Delina, a Hongkongi Tudományos és Technológiai Egyetem energiapolitikai kutatója szerint az ASEAN-nak „nincs olyan kikényszerítő ereje, mint az EU-nak".[35] A délkelet-ázsiai tapasztalat így a kötelező közösségi mechanizmusok értékét igazolja – ugyanakkor azt is, hogy válság idején a gyors, kétoldalú beszerzési megállapodások is eredményesek lehetnek.

A második tanulság az orosz kérdéshez kapcsolódik. Az EU idén januárban elfogadott rendelete szerint az orosz LNG behozatala 2027 elejétől, a vezetékes orosz gázé legkésőbb 2027 őszétől tilos, a Wood Mackenzie elemzői szerint azonban egy kritikus tél a tilalom újragondolására kényszerítheti Brüsszelt.[36] Délkelet-Ázsia eközben az olaj és az atomenergia piacán is partnerként kezeli Oroszországot – Vietnám első atomerőművét orosz reaktorokra

33 A Tanács 2009/119/EK irányelve (2009. szeptember 114.) a tagállamok minimális kőolaj- és/vagy kőolajtermék-készletezési kötelezettségéről, EUR-Lex, 2020. január 1., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0119 .

34 A Tanács 2009/119/EK irányelve (2009. szeptember 14.) a tagállamok minimális kőolaj- és/vagy kőolajtermék-készletezési kötelezettségéről, HL L 265., 2009.10.9., 9–23. o., 3. cikk (1) bek., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32009L0119; ERIA, „From President Marcos' Call to Action", 4.

35 Power, „Southeast Asia's energy chiefs meet".

36 Európai Bizottság, „EU takes the next step towards energy independence from Russia", 2026. február 2., https://energy.ec.europa.eu/news/eu-takes-next-step-towards-energy-independence-russia-2026-02-02_en; „EU formally approves ban on Russian gas imports by autumn 2027", *Eunews*, 2026. január 26., https://www.eunews.it/en/2026/01/26/eu-formally-approves-ban-on-russian-gas-imports-by-autumn-2027/; „Is Europe's gas market inching towards a winter crisis?", *Cyprus Shipping News* (Wood Mackenzie), 2026. július 29., https://cyprusshippingnews.com/2026/07/29/is-europes-gas-market-inching-towards-a-winter-crisis/.

építené[37] –, a hiány enyhítésére pedig maga Washington is lazított a szankciókon. Szűkösség idején tehát az ellátásbiztonság felülírhatja a geopolitikai preferenciákat.

A harmadik tanulság a kínai függőségre vonatkozik. Kína két legnagyobb napelem-exportpiaca 2026 első négy hónapjában Hollandia és a Fülöp-szigetek volt,[38] ami jól illusztrálja, hogy Európa és Délkelet-Ázsia ugyanarra az ellátási láncra építi energiaátmenetét. A kínai infrastruktúra elfogadásának és elutasításának egyaránt ára van. Az ilyen partnerségek értékét végső soron a szerződéses feltételek és a működőképes alternatívák fenntartása határozza meg.

Végül: az APG-nek pontosan arra volna szüksége, amiben az EU a legerősebb – a határokon átnyúló áramkereskedelem szabályozására és a projektek finanszírozhatóvá tételére. Az EU ebben már most is részt vesz: 4 millió eurós SCOPE Energy programja 2024 óta támogatja az APG intézményi keretének kiépítését és egy többoldalú áramkereskedelmi kísérleti projektet.[39] Manilában azonban a Kínával, Kanadával és az Egyesült Királysággal – utóbbi kettővel főtisztviselői szinten – indítandó új párbeszédformátumokat üdvözölték a miniszterek, az Európai Unió nem szerepelt a listán.[40] Pedig a szabályozási tudás exportja – a meglévő szerepvállalás bővítésével – jó lehetőség Európa számára, hogy részt vehessen a világ egyik leggyorsabban bővülő energiapiacának szabály- és szabványalkotásában. Ha ebből kimarad, Délkelet-Ázsia energiaátmenetét mások szabványai határozzák meg, Európa pedig továbbra is csak versenyezhet a térséggel a szénhidrogén-szállítmányokért és napelemekért.

37 „Momentum growing for nuclear power generation in Southeast Asia; Russia making inroads into region", *Việt Nam News* (The Japan News/ANN), 2026. június 4., https://vietnamnews.vn/world/1782709/momentum-growing-for-nuclear-power-generation-in-southeast-asia-russia-making-inroads-into-region.html.

38 Zaremba, „How the Hormuz Crisis Turned Southeast Asia".

39 European External Action Service, „SCOPE (EU-ASEAN Sustainable Connectivity Package) Energy – ASEAN Power Grid", 2026. április 16., https://www.eeas.europa.eu/delegations/association-southeast-asian-nations-asean/scope-eu-asean-sustainable-connectivity-package-energy-asean-power-grid_en.

40 ASEAN, „44th AMEM", 9., 22. bek.

MAGYAR
KÜLÜGYI
INTÉZET